

Samhällsbyggnadsenheten
Frida Ryhag
Direkt 010-2250458
frida.ryhag@lansstyrelsen.se

Miljö- och energidepartementet
103 33 STOCKHOLM

Boverkets Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö

dnr M2014/2798/Mm

Länsstyrelsen Dalarna har av miljö- och energidepartementet fått Boverkets Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö på remiss. Länsstyrelsen har genom representant också deltagit i samrådet inför framtagandet av strategin.

I förslaget finns förslag till fyra insatsområden: hållbar samhällsplanering, bebyggelsestruktur och transporter, nybyggnad- och utveckling av befintlig bebyggelse och energi- och resurshushållning. Inom alla insatsområden ges förslag på etappmål. Länsstyrelsen lämnar följande synpunkter på remissen.

Länsstyrelsen konstaterar att förslagen i strategin överlag är bra och ser positivt på att remissen lyfter fram vikten av arkitektur, form och design och förutsätter att Förslag till strategier för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö bevakar utredningen kring ny politik för arkitektur, form och design (Dir.2014:69).

Insatsområde hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsen bedömer att det på nationell, regional och lokal nivå finns behov av kompetenshöjning inom plan- och bygglagen. Förslaget om att stärka den kommunala planberedskapen är vällovlig och skulle med fördel även kunna gälla generellt inom alla nivåer. Om medel tillsätts för att höja kompetensen borde det även ske på nationell och regional nivå. Inte minst med koppling till förslagen i strategin om att öka medverkan från regionala tillväxtansvariga organ. Det behövs en gemensam kompetenssatsning för att också öka förståelsen om nivåernas roller, mål och regelverk.

Länsstyrelsen har uppmärksammat den kompetenshöjning som finns behov av och genomför kompetenssatsningar inom ramen för sin ordinarie verksamhet på tjänstemannanivå och inom byggnadsnämnderna. Den kompetenssatsning som Boverket genomför för närvarande inom sin kompetenssatsning och som finns lättillgänglig via webb är vällovlig.

Vad gäller att öka den kommunala kompetensen lyfter Länsstyrelsen särskilt fram behovet av att stärka kompetensen inom kulturmiljö där många kommuner saknar arkeologisk- och antikvarisk kompetens. Likaså ser Länsstyrelsen ett

behov av att öka medvetenheten för sociala värden inom ramen för plan- och bygglagen. Länsstyrelsen har genom sin roll som tillsynsansvarig för plan- och byggväsendet i länet uppmärksammat behovet av kompetens hos kommunerna avseende kulturmiljö samt sett inom satsning gällande samhällsplanering och jämställdhet en efterfrågan på ökad kunskap för de sociala aspekterna.

Inom åtgärden att utveckla regionala forum för samhällsplanering ser Länsstyrelsen sig ha en betydelsefull roll. I Dalarnas län finns redan ett flertal rådande nätverk av karaktären regionala forum likt de som lyfts fram i förslag till strategin. Byggdialog Dalarna är ett framgångsrikt forum som idag drivs som ekonomisk förening. Arkitekturråd Dalarna ett annat.

Länsstyrelsen har nyligen yttrat sig över fördjupade utvärderingen 2015 Planera för hållbar stadsutveckling. Där finns förslag om skärpningar i regelverket för miljöbedömningar och Länsstyrelsen har därtill framfört att det kan vara en möjlighet att också komplettera de så kallade överprövningsgrunderna i plan- och bygglagens 11 kap. 10 § med andra miljöaspekter såsom energi och klimat. Länsstyrelsens erfarenhet av att hantera kommunala fysisk planer enligt plan- och bygglagen visar att det har mycket stor roll i diskussionen mellan Länsstyrelsen och kommunerna ifall en fråga kan leda till överprövning eller ej. För genomslag av klimatmässig hållbarhet bör utredas om inte detta kan hanteras som en sjätte överprövningsgrund i ovannämnda paragraf. Sådana skärpningar inom vissa områden är sannolikt också nödvändiga utöver förbättrad tillämpning av befintligt regelverk för samhällsplanering och samhällsbyggande. För att öka aktualiteten bland översiktsplanerna samt dess uppföljning och utvärdering är det av stor vikt att kommunerna, inte minst de med begränsade resurser, ges en hanterbar vägledning som inte tyngs ned av ökade krav kring regelverket för miljöbedömningar utan kan vägledas i den så viktiga hanteringen av ställningstagande i bland annat målkonflikter. I framtagandet av vägledningen är det av stor vikt att berörda nationella myndigheter deltar för att jämförelsevis utifrån nuvarande hantering effektivisera andra myndigheters deltagande och ansvar.

Inom ramen för åtgärden att utveckla regionala forum för samhällsplanering och förslaget att fånga upp kunskapsunderlag på systematiskt sätt pågår det nationella projektet WKP, webbaserad katalogtjänst för planeringsunderlag, vars syfte är att skapa en ingång gentemot det kunskaps- och planeringsunderlag som är nödvändigt för gemensamma regionala mentala och fysisk kartbilder.

Åtgärden att utveckla ett nationellt ramverk för planeringen med förslaget en nationell strategi för fysisk planering är ett efterlängtat ställningstagande som skulle förtydliga vilka nationella mål, planer och program som är vägledande för en God bebyggd miljö och den fysiska planeringen. Denna nationella strategi bör

givetvis förhållas till den i inledningen nämnda nya politiken för arkitektur, form och design.

Insatsområde bebyggelsestruktur och transporter

Vad gäller förslag till insatsområden inom bebyggelsestruktur och transporter har Länsstyrelsen synpunkter på stadsmiljöprogram och stadsmiljöavtal. Det behövs en analys över hur kopplingen mellan sådana program och efterföljande avtal förhåller sig till planeringslagstiftningen och övrigt planeringsunderlag. Benämningen ifrågasätts också. För att även tydligt omfatta tätorter känns begreppet stad främmande. Att vägledningen för tätorternas grönstruktur uttryckligen benämns tätorter är positivt. Ytterligare en synpunkt som är viktig att framhålla gällande förslagen om stadsmiljöprogram och stadsmiljöavtal är att storstadsregioner har andra förutsättningar än andra delar av landet.

De åtgärder inom insatsområdet som föreslås för transporter hanteras i flera fall inom andra myndigheter än Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ifrågasätter dock etappmålet. *Ökningen i persontransportresandet i tätorter ska ske med kollektivtrafik, cykel och gång så att biltrafiken minskar. År 2020 ska personbilstrafiken i tätorter ha minskat med 10 procent jämfört med 2014.* Hur detta förhåller sig till Trafikverkets klimatscenario inför senaste transportplaneringen där det angavs en minskning med 30 procent jämfört med 1990 behöver förtydligas. Likaså gör Länsstyrelsen, liksom i yttrandet över fördjupade utvärderingen 2015 Planera för hållbar stadsutveckling, medskick om att de avsnitt i plan- och bygglagen som reglerar planeringens materiella innehåll, bör omformuleras, så att det framgår att en minskning av biltrafik i tätorter är ett allmänt intresse, och att det är gående, cykling och kollektivtrafik, som prioriteras i planeringen. Det gäller till exempel plan- och bygglagens 2 kap. 5-7 §§, 4 kap. 5 och 13 §§ och 8 kap. 9-10 §§.

Insatsområde nybyggnad och utveckling av befintlig bebyggelse

Inom förslagens etappmål och åtgärder saknar Länsstyrelsen beaktande av de estetiska värdena och även här kopplat till den nya politiken för arkitektur, form och design. Inom en strategi för hållbara byggnader bör gestaltningen vara av vikt. Vidare framgår inte inom insatsområdet hur uppföljningen av statusen på det svenska byggnadsbeståndet ska genomföras och hur förslagens uppföljning av 100 slumpvis utvalda byggnader ska kunna ge en allmängiltig utgångspunkt för uppföljning och utvärdering. Om kommunerna förutsätts delta i uppföljningen av byggnadsbeståndet bör detta hanteras inom ramen för den tillsyn som de bedriver. Det är vällovligt inom insatsområdet att framhålla barnperspektivet med statsbidrag för renovering av skollokaler.

Insatsområde energi- och resurshushållning

Länsstyrelsen ser fördelar med förslagen i strategin gällande detta insatsområde att avvakta andra pågående utredningar och uppdrag.

Remissen har sänts till Länsstyrelsens berörda enheter samt att den har hanterats tillsammans med den i yttrandet nämnda fördjupade utvärderingen 2015 Planera för hållbar stadsutveckling från Naturvårdsverket.

Inger Eriksson, länsråd, har beslutat i detta ärende efter föredragning av Frida Ryhag. Företrädare för kulturmiljöfunktionen, naturvårdsenheten och miljöenheten har inkommit med synpunkter.

Inger Eriksson

länsråd

Frida Ryhag

länsarkitekt